

Hvad skal man sige til børn til jul? – Teologiske temaer i juleevangeliet

Af Tine Lindhardt, biskop over Fyens Stift

Jeg har fået i opdrag at give mit bud på centrale teologiske temaer i juleevangeliet – ikke møntet specielt på børn, men generelt. Og for øvrigt er evangeliet jo det samme uanset, hvem man taler til, mens formidlingen, vinklingen og formen ofte vil være forskellig.

Helt centralt i juleevangeliet er, at Gud kommer til verden

Juleevangeliet er ikke blot og bart, at et barn er født. Juleevangeliet er, at i barnet, der fødes julenat, kommer Gud i himlen til verden, med alt det, der er hans – himlen og det himmelske lys, Guds skaberord og ånd, Hans kærlighed, tilgivelse og nåde.

Det er inkarnationen, det handler om. Barnet i krybben i stalden, Jesus fra Nazareth er Marias barn og Guds søn. Det kommer nok ikke som en overraskelse for nærværende artikels læsere. Jeg nævner det alligevel, fordi jeg synes, det er vigtigt at minde sig selv om.

Det helt særlige ved julens budskab er, at i barnet i krybben, mennesket Jesus af Nazareth, er Gud, i ham møder vi Gud, og Gud møder os. Gud tager vores liv på sig, og vi får del i det, der er hans. Hans liv, død og opstandelse fra de døde.

Himlen åbnes billedligt talt af Gud gennem sønnen, Kristus. Vi skal ikke af egen kraft arbejde os op til Gud, ind i Himlen for at gøre os fortjent til en plads hos Gud, hvad vi aldrig ville kunne. Gud kommer til os, før vi kan komme til ham, sagt med lån fra Johannes Johansens dåbskollekt.

»Håbet gives os, skabes af Gud, fordi håbet er hans – og ham. Håbet er, at han kommer til os med alt det, der er hans.«

Ud fra dette grundlæggende budskab folder andre budskaber sig ud:

a/ Gud kommer, når og hvor han vil, ganske som et barn kommer til verden, når det kommer.

Eller sagt med andre ord: Julen afhænger ikke af os, selv om vi indimellem tror det. Det bliver jul, uanset om vi er parate og forberedte, eller om vi ikke er. Julen er således ikke, hvad vi gør den til, men hvad Gud gør den til, og den kommer, fordi Gud vil. Det er en befrielse og en lettelse uden lige. Ikke alene for ethvert julefortrævet menneske, der konstant er bagud med alle forberedelserne, men også langt mere grundlæggende. Julens håb og glæde er ikke noget, vi skal stampe op af jorden eller finde i os selv. I fald det var sådan, ville det efterlade en del af os fuldstændigt håbløse og uden håb. Håbet gives os, skabes af Gud, fordi håbet er hans – og ham. Håbet er, at han kommer til os med alt sit..

b/ »Se jomfruen skal blive med barn og føde en søn, og de skal give ham navnet Immanuel; - det betyder Gud med os« (Matt 1,23). Immanuel – navnet er en anden måde at udtrykke juleevangeliet på. Gud er nu ikke længere vred, som vi synger med Brorson i salmen »I denne søde juletid«. Han er barmhjertig, han er med os og for os – så glæd Jer!

Men kan man altid det? Glæde sig! Eller tro på at Gud er med os? I hvert fald kan det undertiden være et ganske provokerende budskab for den, der står fortabt i mørket og råber sin fortvivlelse ud. Men et menneskes mening kan ikke forandre Gud.

Jeg har i den forbindelse nogle gange brugt at genfortælle Bileams æsel fra 4. Mosebog. Her er pointen, dels, at »når Gud har sagt noget, gør han det; når han har lovet noget, lader han det ske« (4 mos 23,19), dels at spåmanden Bileam ikke kan forbande, når Gud ikke forbander. Som Bileam siger: »Hvordan skulle jeg nedkalde vrede, når Gud ikke er vred?« (4 mos 23,8).

Tilbage til julen: Der sættes en ny orden, da Gud kommer til verden julenat. Ikke vredens, hadets, hævnens, mørkets, ondskabens eller

selvretfærdighedens (u)orden, men kærlighedens, barmhjertighedens, lysets, forsoningens, nådens orden. Himlen rører jorden, og verden stadfæstes som Guds – uden af den grund at blive hverken himmelsk eller guddommelig forstået som en lyserød boble. Men grundtonen og fortegnet for os og vores tilværelse er Gud og hans kærlighed og tilgivelse og barmhjertighed. Det sætter spor. Velsignelsens og barmhjertighedens spor.

c/ Fra allerførste færd slås i juleevangeliet det tema an, at Jesus er 'på kanten' og bevæger sig i grænseegne. Et tema der peger frem mod påsken, mod langfredags død og påskemorgens opstandelse.

Jesus fødes i en stald uden for byen og lægges i en krybbe. De, der hylder ham, er hyrder, der vogter deres dyr ude på marken, langt fra civilisationen. Den lille familie må ganske hurtigt på flugt og friste tilværelsen som flygtninge, henvist til at leve på kanten af samfundet. Og sådan fortsætter det igennem Jesu liv. Han går på grænsen, helt bogstaveligt grænsen mellem Samaria og Galilæa (Luk 17,11), men også i mere overført og generel forstand færdes og virker han i grænseegne og blandt dem, der er uden for samfundet og fællesskabet og lever på kanten af det.

Der er således ikke og skal ikke være et sted, hvor Gud ikke findes og sætter sine spor.

Som et NB skal nævnes, at man som bekendt kan være udsat og sat uden for fællesskabet og samfundet af mange grunde. Uforskyldt, men også selvforskyldt, fordi man opfører sig som en tølper. Bryder ned i stedet for at bygge op. Gør sig selv stor ved at gøre andre små. Sætter sig selv først og de andre sidst. Går forbi hvor man skulle stoppe op. Er fej, svigter.

Men uanset hvad kommer vor Herre til os, også i grænseegnene.

Det giver håb. For vor Herre går ikke alene ind i grænseegnene som et menneske blandt andre mennesker. Nej, han står op imod mørket og ligegyldigheden, ondskaben og hævnens, der huserer i grænseegnens ingenmandsland. For han er Guds søn.

Også døden går han ind i den lange fredag. Påskemorgen rejser Gud ham af døde.

Hans liv og død og opstandelse rummer opstand mod det, der vil kærlighed og barmhjertighed til livs. Mod døden og mørket.

Det er nok mere et påske- end et juletema,
men det slås an i julen, og julen varer som
bekendt lige til påske.